

KINAS FRAMVÄXT SOM GLOBAL UTVECKLINGSAKTÖR FÖRÄNDRAR DET INTERNATIONELLA BISTÅNDSLANSKAPET

Under det senaste decenniet har Kina vuxit fram som en viktig utvecklingsaktör i många låg- och medelinkomstländer. Kina har fått en alltmer framträdande roll i takt med att traditionella västerländska givare minskat eller justerat sitt engagemang i olika regioner och sektorer.

EBA har tagit fram antologin *China as a global development actor: transforming the international aid landscape*. Antologin beskriver Kinas positionering inom det föränderliga biståndslandskapet, och analyserar vilka implikationer det kan få för Sverige och EU.

HUVUDSAKLIGA SLUTSATSER

- Kinas framväxt som internationell utvecklingsaktör är kopplad till landets bredare strategiska, ekonomiska och politiska mål, bland annat infrastrukturledd tillväxt, tillgång till naturresurser och spridning av kinesiska standarder och styrningsmodeller.
- Kinas utvecklingssamarbete omfattar olika sektorer och fallstudierna i antologin visar på varierande resultat. Finansieringen är i hög grad inriktad på lån kopplade till kinesiska företag och material, med varierande konsekvenser för mottagarländernas skuldsättning, lokalt värdeskapande och upphandlingspraxis.
- Västerländska utvecklingsmodeller konvergerar alltmer med kinesiska. Stora givare, särskilt USA, har antagit mer statscentrerade och infrastrukturorienterade strategier, med betoning på aktionsbaserat engagemang med mottagarländernas regeringar. Sveriges nya internationella handelsstrategi, som syftar till att bättre integrera handels- och investeringspolitik med utvecklingsmål, för Sverige närmare Kinas integrerade tillvägagångssätt.
- Sverige och andra traditionella givare behöver en tydlig, evidensbaserad positionering som upprätthåller sammanhållningen och legitimiteten i det internationella utvecklingssamarbetet. Kinas resurser bör nyttjas för bredare utvecklingsresultat samtidigt som mottagarländernas ägarskap skyddas och OECD-DAC:s normer och internationella människorättsstandarder följs.
- Multilateral dialog och samarbete är under utveckling och det finns utrymme för samtal mellan EU och Kina om utvecklingsfinansiering, risker och skyddsåtgärder vid samfinansiering samt utforskande av blandfinansiering och garantier – förutsatt att starka åtgärder vidtas för transparens, styrning och ansvarsskyldighet.

SAMMANFATTNING

08
2025

EXPERTGRUPPEN
FÖR BISTÅNDSANALYS

Mer om antologin

EBAs antologi analyserar Kinas strategier inom hälsa, klimat- och miljö, jämställdhet, handel, infrastruktur, finansiering, jordbruk och media, med konkreta exempel och geografiska fallstudier (Afrika, Sydostasien, Ukraina och Iran). Den kartlägger Kinas globala avtryck, möjligheter och risker. Det föränderliga biståndslandskapet väcker viktiga frågor för svensk och europeisk bistånds- och utvecklingspolitik: kommer Kina att fylla några av de luckor som traditionella givare lämnar efter sig? Hur säkras utvecklingseffektivitet och att mottagarländernas prioriteringar respekteras i en multipolär biståndsmiljö? Var kan det svenska biståndet ha störst effekt? För att förstå hur Kina påverkar det internationella utvecklingssamarbetet är kunskap om landets globala ambitioner och växande roll som multilateral aktör viktiga.

Centrala frågor är bland annat biståndsformer (till exempel bidrag kontra lån, bundet kontra obundet bistånd), styrning och transparens, skuld-hållbarhet, lokalt ägarskap, mänskliga rättigheter, styrningsstrukturer samt projektens sociala och miljömässiga effekter.

Antologin belyser Sveriges och Europeiska Unionens komparativa fördelar och hur dessa kan nyttjas i dialogen med Kina och partnerländerna. Den undersöker också hur utvecklingsfinansiering samverkar med privata investeringar, offentlig-privata partnerskap och inhemska politiska reformer – centrala delar i dagens utvecklingssamarbete.

”Det föränderliga biståndslandskapet väcker viktiga frågor för svensk och europeisk utvecklingspolitik: kommer Kina att fylla några av de luckor som traditionella givare lämnar efter sig?”

Viktiga frågor

- Vilka är Kinas globala ambitioner och de inhemska drivkrafterna bakom Kinas internationella utvecklingssamarbete?
- Vilka aktörer – offentliga och privata institutioner – är involverade i Kinas internationella utvecklingssamarbete?
- Hur skiljer sig Kinas biståndspolitik från, eller överensstämmer med, OECD-DAC:s normer och traditionella biståndsgivare?
- Vad finns det för möjligheter och risker för mottagarländerna med kinesisk utvecklingsfinansiering?
- Vilka konkreta politiska åtgärder kan Sverige vidta för att hantera Kinas växande roll och nyttja multilaterala mekanismer?

Den kinesiska instruktören Jiang Liping (höger) och lärlingen Horace Owiti, vid järnvägen Mombasa-Nairobi Standard Gauge Railway i Kenya, ett flaggskeppsprojekt för samarbetet mellan Kina och Afrika och en del av Belt and Road Initiative. Foto: Wang Guansen, Xinhua/TT

Författare och kapitel

Antologins 14 kapitel är skrivna av författare från olika akademiska discipliner och med olika yrkesbakgrund. Den ger en omfattande bild av Kinas växande roll som global utvecklingsaktör och vad det kan innebära för Sverige och Europa. Den tar upp viktiga frågor som beroendeförhållanden och skuldfällor, samtidigt som den presenterar en balanserad bild av både styrkor och brister i Kinas utvecklings-samarbete. Varje kapitel ger aktuella och nyanse-rade perspektiv på Kinas positionering, diskurser, politik och praxis inom utvecklingssamarbetet, och belyser risker och möjligheter. Målet med antologin är att förse svenskt och europeiskt utvecklingssam-arbete med värdefull kunskap och information i en snabbt föränderlig omvärld.

Kapitel	Författare
1. Kinas framväxt som global utvecklingsaktör förändrar det internationella bistånds-landskapet.	Malin Oud och Oscar Almén
2. Kinas uppgång som global aktör inom internationell utvecklingsfinansiering.	Jingdong Yuan
3. Utvecklingsbistånd i en era av geopolitisk konkurrens och global fragmentering.	Michael Schiffer
4. Europas respons – implikationerna av Kinas utvecklingsfinansiering för EU och Sverige.	Marina Rudyak
5. Sveriges motpol: Kina i FN:s utvecklingsarbete.	Sebastian Haug
6. Grönare utveckling? Kina i en tid av global klimat(in)aktion.	Jiayi Zhou
7. Det gröna kortet: Kinas klimatbistånd som instrument för globalt inflytande.	Karl Hallding
8. Kinas växande globala hälso-engagemang – och behovet av samarbete	Lewis Husain
9. Jämlikhet och reproduktiva rättigheter: synergier och motsägelser i Kinas nationella och globala utvecklingsagendor.	Lisa Eklund
10. Att stödja relevans: Kinas globala informationskampanjer kan motverkas genom samhällsinriktad journalistik.	David Bandurski
11. Kinas avtryck i Afrika inom jordbrukssektorn – omfattning, mönster och konsekvenser.	Assem Abu Hatab och Franklin Amuakwa-Mensah
12. Kina som utvecklingsaktör i Sydostasien	Åsa Malmström Rognes
13. Kina som utvecklingsaktör i Ukraina	Helena Legarda och Abigaël Vasselier
14. Att navigera i gråzonen: Kina och Iran	Andrew Small

”Målet med antologin är att förse svenskt och europeiskt utvecklingssamarbete med värdefull kunskap och information i en snabbt föränderlig omvärld.”

Policyimplikationer och rekommendationer

- Stärk transparensen och ansvarsskyldigheten: samarbeta med mottagarländerna för att förbättra styrningsramverk, datahantering och transparens i upphandlingar inom det internationella utvecklingssamarbetet, inklusive när kinesisk finansiering är involverad.
- Sträva efter multilateralt engagemang: med tanke på Sveriges storlek i förhållande till andra givare, arbeta genom EU och multilaterala kanaler för att maximera påverkansmöjligheter, kapacitet och sammanhållning i relation till Kinas växande inflytande.
- Investera i mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen: utöka stödet till civilsamhället, oberoende medier och digitala rättigheter; samordna nordiska och EU-insatser för att förstärka FN-reformer och MR-normer; utforska konstruktivt samarbete med Kina inom till exempel jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) genom multilaterala plattformar.
- Omforma Global Gateway till en partnerskapsplattform: betona mottagarländernas ägarskap i projekt och utformning, transparent upphandling och styrningsreformer med fokus på hållbara resultat snarare än geopolitisk konkurrens.
- Utveckla riskmedvetet engagemang och samfinansiering: övervaka skuld hållbarhet och risker för finansiellt beroende; undvik bundet bistånd och icke-konkurrenskraftig upphandling; uppmuntra blandfinansiering som ger tydliga inhemska spridningseffekter och stärker lokal kapacitet.
- Formalisera biståndskoordinering och främja expertutbyte: inrätta dialoger mellan EU och Kina om utvecklingsfinansiering och inled informella expertutbyten för att fördjupa förståelsen, identifiera bästa praxis och möjliggöra samarbete i linje med OECD-DAC:s normer och standarder.

Foto: Pexels/Pixabay